

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ปัญหาการป่วยด้วยโรคชุกุนกุนยา เป็นปัญหาโรคติดต่ออุบัติซ้ำที่พบมีการระบาดใน จังหวัดนราธิวาส สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการระบาดก็คือขาดการควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ และการกำจัดยุงตัวเต็มวัย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นบทบาทหนึ่งที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะต้อง ดำเนินการในการป้องกันควบคุมโรค และเนื่องจากยังไม่มีรายงานการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการ ป้องกันควบคุมโรคชุกุนกุนยาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนราธิวาส มาก่อน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง “บทบาทการป้องกันควบคุมโรคชุกุนกุนยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนราธิวาส” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกุนกุนยาของเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข เปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกุน กุนยาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระหว่างกลุ่มตัวแปรเพศ อายุ และสายงานที่ปฏิบัติ และเปรียบเทียบ บทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกุนกุนยาของเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข

ขอบเขตการวิจัยกำหนดให้ประชากรเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานควบคุม โรคติดต่อโดยตรงประจำสถานีอนามัย ในจังหวัดนราธิวาส มีจำนวน 111 แห่ง ๆ ละ 1 คน จำนวน 111 คน

ตัวแปรกำหนดให้ เพศ อายุ สายงานที่ปฏิบัติ เป็นตัวแปรต้น บทบาทการป้องกันควบคุม โรคชุกุนกุนยาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนราธิวาส ในด้านการบริหาร จัดการ ด้านการเฝ้าระวังโรค ด้านการให้ความรู้ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุมพาหะ นำโรค เป็นตัวแปรตาม

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมโดยขอความร่วมมือผ่านสาธารณสุข อำเภอทุกแห่ง ในจังหวัดนราธิวาส เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้ และขอความ อนุเคราะห์เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับอำเภอเป็นผู้ประสานในการแจกจ่ายแบบสอบถามแก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานโรคติดต่อประจำสถานีอนามัยในการให้ข้อมูล และรวบรวม ส่งให้ผู้วิจัย สามารถเก็บข้อมูลนำมาวิเคราะห์ได้จำนวน 111 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์แล้วจึงนำ ข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สายงานที่ปฏิบัติ ใช้สถิติร้อยละ บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกุนกุนยา ใช้สถิติค่าเฉลี่ย

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชิคุนกุนยาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ระหว่างตัวแปรเพศ ใช้สถิติ t-test และกลุ่มตัวแปรอายุ สายงานที่ปฏิบัติ ใช้สถิติ F-test (One-way ANOVA) ส่วนการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชิคุนกุนยาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใช้สถิติ

Pair t-test

## สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทการป้องกันควบคุมโรคชิคุนกุนยาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง สถานภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด จำนวน 111 คน เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปร ด้านเพศ พบว่าเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิง ร้อยละ 55.9 เพศชาย ร้อยละ 44.1 ด้านอายุ พบว่า อายุระหว่าง 20-29 ปีมากที่สุด ร้อยละ 42.3 รองลงมาอายุระหว่าง 30-39 ปีร้อยละ 32.4 อายุระหว่าง 40-49 ปีร้อยละ 17.1 อายุระหว่าง 50 – 59 ปี ร้อยละ 8.1 ด้านสายงานที่ปฏิบัติ พบว่าสายงานเจ้าพนักงานสาธารณสุข มากสุด ร้อยละ 55.0 รองลงมาสายงานนักวิชาการสาธารณสุข ร้อยละ 33.3 สายงานพยาบาลวิชาชีพ ร้อยละ 11.7
2. ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการป้องกันควบคุมโรคชิคุนกุนยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมาโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X}=3.92$ , S.D.=0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง โดยที่บทบาทในด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับสูงสุด ( $\bar{X}=4.27$ , S.D.=0.34) รองลงมาด้านการให้ความรู้ ( $\bar{X}=4.01$ , S.D.=0.51) ด้านการเฝ้าระวังโรค ( $\bar{X}=3.86$ , S.D.=0.61) ด้านการประสานงาน ( $\bar{X}=3.69$ , S.D.=0.59) ตามลำดับ ส่วนด้านการควบคุมพาหะนำโรคลอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}=3.63$ , S.D.=0.49) ส่วนผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชิคุนกุนยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X}=4.28$ , S.D.=0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับสูง โดยด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับสูงสุด ( $\bar{X}=4.39$ , S.D.=0.55) รองลงมาด้านการเฝ้าระวังโรค ( $\bar{X}=4.31$ , S.D.=0.59) ด้านการให้ความรู้ ( $\bar{X}=4.28$ , S.D.=0.60) ด้านการประสานงาน ( $\bar{X}=4.24$ , S.D.=0.59) และด้านการควบคุมพาหะนำโรค ( $\bar{X}=4.17$ , S.D.=0.59) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการป้องกันควบคุมโรคชิคุนกุนยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีนอนามัย จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = 4.27$ ,  $S. = 0.34$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากน้อยสุด 5 ลำดับ คือ บทบาทการพัฒนาเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และกำหนดแนวทางแก้ปัญหา ( $\bar{X} = 3.30$ ,  $S.D. = 0.99$ ) บทบาทการจัดทำประชาคมเพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกันควบคุมโรค ( $\bar{X} = 3.40$ ,  $S.D. = 0.85$ ) บทบาทการปฏิบัติงานตามแผนที่ได้วางไว้ทุกกิจกรรม ( $\bar{X} = 3.57$ ,  $S.D. = 0.83$ ) บทบาทการประชุมทีมคณะกรรมการดำเนินงานตามที่ได้กำหนดวันประชุมทุกครั้งการประเมิน ( $\bar{X} = 3.59$ ,  $S. = 0.94$ ) บทบาทการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคในแต่ละหมู่บ้าน ( $\bar{X} = 3.62$ ,  $S.D. = 0.96$ ) และบทบาทการประเมินหลังจากได้ดำเนินการควบคุมโรค ( $\bar{X} = 3.62$ ,  $S.D. = 0.94$ ) ส่วนผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชิคุนกุนยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีนอนามัย จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการบริหารจัดการโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = 4.39$ ,  $S.D. = 0.55$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากน้อยสุด 5 ลำดับ คือ บทบาทการจัดทำประชาคมเพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกันควบคุมโรค ( $\bar{X} = 4.06$ ,  $S.D. = 0.73$ ) บทบาทการพัฒนาเครือข่าย ให้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และกำหนดแนวทางแก้ปัญหา ( $\bar{X} = 4.15$ ,  $S.D. = 0.75$ ) บทบาทการประชุมทีมคณะกรรมการดำเนินงานตามที่ได้กำหนดวันประชุมทุกครั้ง ( $\bar{X} = 4.12$ ,  $S.D. = 0.72$ ) บทบาทการประชุมทีมคณะกรรมการดำเนินงานตามที่ได้กำหนดวันประชุมทุกครั้ง ( $\bar{X} = 4.12$ ,  $S.D. = 0.72$ ) และบทบาทการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคในแต่ละหมู่บ้าน ( $\bar{X} = 4.14$ ,  $S.D. = 0.73$ )

4. ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการป้องกันควบคุมโรคชิคุนกุนยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีนอนามัย จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการเฝ้าระวังโรคโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = 3.86$ ,  $S.D. = 0.61$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากน้อยสุด 5 ลำดับ คือบทบาทการดำเนินการควบคุมโรคภายใน 24 ชม. หลังจากพบผู้ป่วย ( $\bar{X} = 3.27$ ,  $S.D. = 0.83$ ) บทบาทการจัดทำ Mapping กำหนดพื้นที่เสี่ยง ( $\bar{X} = 3.56$ ,  $S.D. = 0.95$ ) บทบาทการเขียนรายงานสอบสวนโรคผู้ป่วยทุกราย ( $\bar{X} = 3.80$ ,  $S.D. = 0.94$ ) บทบาทการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยทุกราย ( $\bar{X} = 3.83$ ,  $S.D. = 0.94$ ) และบทบาทการซักประวัติ และให้การรักษาผู้ป่วยทุกราย ( $\bar{X} = 4.10$ ,  $S.D. = 0.90$ ) การสอบสวนโรคผู้ป่วยทุกราย ( $\bar{X} = 3.93$ ,  $S.D. = 0.97$ ) ส่วนผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชิคุนกุนยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีนอนามัย จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการเฝ้าระวังโรคโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = 4.31$ ,  $S.D. = 0.59$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากน้อยสุด 5 ลำดับ คือบทบาทการดำเนินการควบคุมโรคภายใน 24 ชม. หลังจากพบผู้ป่วย

( $\bar{X} = 4.14$ , S.D.=0.86) บทบาทการจัดทำ Mapping กำหนดพื้นที่เสี่ยง ( $\bar{X} = 4.16$ , S.D.=0.85) บทบาทการเขียนรายงานสอบสวนโรคผู้ป่วยทุกราย ( $\bar{X} = 4.29$ , S.D.=0.74) บทบาทการสอบสวนโรคผู้ป่วยทุกราย ( $\bar{X} = 4.33$ , S.D.= 0.79) และบทบาทการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยทุกราย ( $\bar{X} = 4.33$ , S.D.=0.67)

5. ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการให้ความรู้โดยรวมอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = 4.06$ , S.D.= 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงเรียงลำดับจากน้อยสุด 5 ลำดับ คือ บทบาทการให้สุศึกษาเรื่องโรคชุกชุมผ่านสื่อมวลชนในพื้นที่ เช่น หอกระจายข่าว เสียงตามสาย วิทยุชุมชน อื่น ๆ ที่มีในพื้นที่อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 3.38$ , S.D.= 1.04) บทบาทการให้สุศึกษาแก่ประชาชนเรื่องโรคชุกชุมที่มีสยิดทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบ ( $\bar{X} = 3.95$ , S.D.=0.76) บทบาทการประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนวิธีการปฏิบัติในการป้องกันโรค ( $\bar{X} = 4.05$ , S.D.= 0.71) บทบาทการให้สุศึกษาเรื่องโรคชุกชุมแก่ประชาชนในชุมชนทุกหมู่บ้าน ( $\bar{X} = 4.12$ , S.D.= 0.72) และบทบาทการให้สุศึกษาเรื่องโรคชุกชุมแก่นักเรียนและครูในโรงเรียนทุกโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ ( $\bar{X} = 4.14$ , S.D.= 0.70) ส่วนผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการให้ความรู้โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = 4.28$ , S.D.= 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากน้อยสุด 5 ลำดับ คือ บทบาทการให้สุศึกษาเรื่องโรคชุกชุมผ่านสื่อมวลชนในพื้นที่ เช่น หอกระจายข่าว เสียงตามสาย วิทยุชุมชน อื่น ๆ ที่มีในพื้นที่มีความคาดหวังน้อยสุด ( $\bar{X} = 4.01$ , S.D.=0.97) บทบาทการให้สุศึกษาแก่ประชาชนเรื่องโรคชุกชุมที่มีสยิดทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบ ( $\bar{X} = 4.23$ , S.D.= 0.74) บทบาทการให้สุศึกษาเรื่องโรคชุกชุมแก่ผู้มารับบริการทุกรายที่มารับบริการในสถานีอนามัย ( $\bar{X} = 4.30$ , S.D.=0.76) บทบาทการประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนวิธีการปฏิบัติในการป้องกันโรค ( $\bar{X} = 4.34$ , S.D.=0.71) และบทบาทการให้สุศึกษาเรื่องโรคชุกชุมแก่ประชาชนในชุมชนทุกหมู่บ้าน ( $\bar{X} = 4.34$ , S.D.=0.70)

6. ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการประสานงานโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = 3.69$ , S.D.=0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับสูงสองข้อและระดับปานกลางสองข้อ เรียงลำดับจากน้อยสุด 4 ลำดับ คือ บทบาทการประสานขอความร่วมมือโรงเรียนให้จัดชั่วโมงการเรียนการสอนเรื่องโรคชุกชุมแก่นักเรียน ( $\bar{X} = 3.27$ , S.D.= 0.99) บทบาทการประสานขอความร่วมมือ อบต. เพื่อช่วยเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคชุกชุมแก่เจ้าหน้าที่

ใน อบต. และประชาชนในพื้นที่ ( $\bar{X}=3.66$ , S.D.= 0.86) บทบาทการประสานขอความร่วมมือผู้นำท้องถิ่นเพื่อช่วยเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคชิคุนกุนยาแก่ประชาชนในพื้นที่ ( $\bar{X}=3.76$ , S.D.= 0.75) บทบาทการขอความร่วมมือ อบต. แกนนำนุชน อสม. ในการประชาสัมพันธ์วิธีการปฏิบัติในการป้องกันโรคแก่ประชาชน ( $\bar{X}=4.09$ , S.D.= 0.75) ส่วนผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชิคุนกุนยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนราธิวาส ในด้านการประสานงานโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X}=4.24$ , S.D.= 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับสูง เรียง ลำดับจากน้อยสุด 4 ลำดับ คือบทบาทการประสานขอความร่วมมือโรงเรียนให้จัดชั่วโมงการเรียนการสอนเรื่องโรคชิคุนกุนยาแก่นักเรียน ( $\bar{X}=3.95$ , S.D.= 0.91) บทบาทการประสานขอความร่วมมือ อบต. เพื่อช่วยเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคชิคุนกุนยาแก่เจ้าหน้าที่ใน อบต. และประชาชนในพื้นที่ ( $\bar{X}=4.32$ , S.D.= 0.70) บทบาทการประสานขอความร่วมมือผู้นำท้องถิ่นเพื่อช่วยเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคชิคุนกุนยาแก่ประชาชนในพื้นที่ ( $\bar{X}=4.32$ , S.D.= 0.65) และบทบาทการขอความร่วมมือ อบต. แกนนำนุชน อสม. ในการประชาสัมพันธ์วิธีการปฏิบัติในการป้องกันโรคแก่ประชาชน ( $\bar{X}=4.37$ , S.D.= 0.69)

7. ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการป้องกันควบคุมโรคชิคุนกุนยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนราธิวาส ในด้านการควบคุมพาหะนำโรค โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}=3.63$ , S.D.=0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากน้อยสุด 5 ลำดับ คือการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในชุมชนทุก 7 วัน ( $\bar{X}=3.37$ , S.D.= 0.73) บทบาทการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในครัวเรือนทุก 7 วัน ( $\bar{X}=3.40$ , S.D.= 0.69) บทบาทการสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในชุมชนทุก 7 วัน ( $\bar{X}=3.41$ , S.D.= 0.73) บทบาทการสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในครัวเรือนทุก 7 วัน ( $\bar{X}=3.41$ , S.D.= 0.69) และบทบาทการสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในโรงเรียนทุก 7 วัน ( $\bar{X}=3.43$ , S.D.= 0.66) ส่วนผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชิคุนกุนยา ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนราธิวาส ในด้านการควบคุมพาหะนำโรค โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X}=4.17$ , S.D.= 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากน้อยสุด 5 ลำดับ คือการพ่นสารเคมีกำจัดยุงตัวเต็มวัยในบ้านและนอกบริเวณบ้าน 2 ครั้ง ห่างกัน 2 สัปดาห์ ทุกหมู่บ้าน ( $\bar{X}=4.01$ , S.D.= 0.89) บทบาทการจัดณรงค์ Big cleaning day สัปดาห์ละครั้ง ต่อเนื่อง 3 เดือน ( $\bar{X}=4.10$ , S.D.= 0.77) บทบาทสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในสถานที่ราชการทุก 7 วัน ( $\bar{X}=4.12$ , S.D.= 0.82) บทบาทการสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในครัวเรือนทุก 7 วัน ( $\bar{X}=4.13$ , S.D.= 0.79) และบทบาทการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในครัวเรือนทุก 7 วัน ( $\bar{X}=4.13$ , S.D.= 0.79)



9.4 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีอายุต่างกันมีบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมในด้านการควบคุมพาหะนำโรค แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยที่กลุ่มอายุ 30-39 ปี มีบทบาทที่คาดหวังมากกว่ากลุ่มอายุ 50-59 ปี ส่วนกลุ่มอายุอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

10. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนราธิวาส โดยรวม จำแนกตามสายงานที่ปฏิบัติ พบว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสายงานต่างกันมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสายงานพยาบาลวิชาชีพมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงมากกว่าสายงานนักวิชาการสาธารณสุข และสายงานเจ้าพนักงานสาธารณสุขมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงมากกว่าสายงานนักวิชาการสาธารณสุข ส่วนสายงานพยาบาลวิชาชีพกับสายงานเจ้าพนักงานสาธารณสุขไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนราธิวาส แยกเป็นรายด้าน จำแนกตามสายงานที่ปฏิบัติ พบว่า

10.1 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสายงานต่างกันมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมในด้านการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่สายงานพยาบาลวิชาชีพ กับ สายงานเจ้าพนักงานสาธารณสุข มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมด้านการบริหารจัดการมากกว่าสายงานนักวิชาการสาธารณสุข ส่วนสายงานพยาบาลวิชาชีพกับสายงานเจ้าพนักงานสาธารณสุขไม่มีความแตกต่างกัน

10.2 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสายงานต่างกันมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมในด้านการควบคุมพาหะนำโรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยที่สายงานพยาบาลวิชาชีพกับสายงานเจ้าพนักงานสาธารณสุขมีบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมด้านการควบคุมพาหะนำโรคมกกว่าสายงานนักวิชาการ สาธารณสุข และสายงานพยาบาลวิชาชีพมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงมากกว่าสายงานเจ้าพนักงานสาธารณสุข

10.3 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสายงานต่างกันมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมในด้านการเฝ้าระวังโรค ด้านการให้ความรู้ และด้านการประสานงานไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

11. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมจำแนกตามสายงานที่ปฏิบัติ พบว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสายงานต่างกันมีบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่สายงานพยาบาลวิชาชีพมีบทบาทที่คาดหวังมากกว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสายงานนักวิชาการสาธารณสุขและสายงานเจ้าพนักงานสาธารณสุข ส่วนสายงานนักวิชาการสาธารณสุขกับสายงานเจ้าพนักงานสาธารณสุขไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมา แยกเป็นรายด้าน จำแนกตามสายงานที่ปฏิบัติ พบว่า

11.1 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสายงานต่างกันมีบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมในด้านการเฝ้าระวังโรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่สายงานพยาบาลวิชาชีพมีบทบาทที่คาดหวังมากกว่าสายงานเจ้าพนักงานสาธารณสุข ส่วนสายงานนักวิชาการสาธารณสุขกับสายงานพยาบาลวิชาชีพไม่มีความแตกต่างกัน

11.2 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสายงานต่างกันมีบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมในด้านการให้ความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่สายงานพยาบาลวิชาชีพมีบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมในด้านการให้ความรู้มากกว่าสายงานเจ้าพนักงานสาธารณสุข ส่วนสายงานนักวิชาการสาธารณสุขกับสายงานพยาบาลวิชาชีพ และสายงานเจ้าพนักงานสาธารณสุขไม่มีความแตกต่างกัน

11.3 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสายงานต่างกันมีบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมในด้านการประสานงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่สายงานพยาบาลวิชาชีพมีบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมในด้านการประสานงานมากกว่าสายงานนักวิชาการสาธารณสุขและสายงานเจ้าพนักงานสาธารณสุข ส่วนสายงานนักวิชาการสาธารณสุขกับสายงานเจ้าพนักงานสาธารณสุข ไม่มีความแตกต่างกัน

11.4 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสายงานต่างกันมีบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมในด้านการควบคุมพาหะนำโรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยที่สายงานพยาบาลวิชาชีพมีบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมในด้านการควบคุมพาหะนำโรคมมากกว่าสายงานนักวิชาการสาธารณสุขและสายงานเจ้า

พนักงานสาธารณสุข ส่วนสายงานนักวิชาการสาธารณสุขกับสายงานเจ้าพนักงานสาธารณสุข ไม่มีความแตกต่างกัน

11.5 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสายงานต่างกันมีบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมในด้านการบริหารจัดการ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

12. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความบทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมา มีบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมมากกว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงทั้งโดยรวมและรายด้าน

## อภิปรายผล

จากผลการวิจัย บทบาทการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมา นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน บทบาทการปฏิบัติจริงในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของซุมัยยะห์ สาและ (2550) ซึ่งได้ทำการศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนการสอนของวิทยากรอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา พบว่าระดับบทบาทที่เป็นจริง แยกรายด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบทบาทที่คาดหวัง อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับการศึกษาของซุมัยยะห์ สาและ (2550) จากผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความตระหนักในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ถึงแม้สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ยังมีอยู่ เมื่อพิจารณาบทบาทการปฏิบัติที่ปฏิบัติจริงที่ปฏิบัติน้อยสุด คือบทบาทในด้านควบคุมพาหะนำโรค ซึ่งบทบาทดังกล่าวถือเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุม กล่าวคือเป็นมาตรการในการควบคุมยุงพาหะนำโรค แต่เนื่องด้วยเหตุปัจจัยหลายอย่าง เช่น สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ ที่ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ได้ จึงทำให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมา มีบทบาทในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมในด้านการควบคุมพาหะนำโรคที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนราธิวาส ระหว่างเพศ พบว่าเพศชายกับเพศหญิง มีบทบาทในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของอับดุลรอหมะ สามะอาลี (2550) ที่ได้ทำการศึกษามหาวิทยาลัยครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในการพัฒนาชุมชนจังหวัดชายแดนใต้ตอนล่าง จำแนกรายด้านการศึกษาพบว่าครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพศชายและเพศหญิงมีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ตอนล่างไม่แตกต่างกัน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากสถานีอนามัยเป็นหน่วยบริการระดับปฐมภูมิที่มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเฉลี่ย 3-4 คน การปฏิบัติงานเป็นการปฏิบัติช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประกอบกับปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ในทางปฏิบัติจริงเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะให้อาสาสมัครสาธารณสุขปฏิบัติงาน

3. ผลการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนราธิวาส ระหว่างอายุ พบว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัยจังหวัดนราธิวาสที่มีอายุต่างกันมีบทบาทในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติจริงไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของอับดุลรอหมะ สามะอาลี (2550) ที่ได้ทำการศึกษามหาวิทยาลัยครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในการพัฒนาชุมชนจังหวัดชายแดนใต้ตอนล่าง พบว่าครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีอายุต่างกันมีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ตอนล่างแตกต่างกัน ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ เพราะเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย มีการปฏิบัติงานเป็นทีม โดยเฉพาะกิจกรรมการปฏิบัติงานที่ลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ แต่ผลการวิจัยในบทบาทที่คาดหวังพบว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีอายุต่างกันมีบทบาทในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนราธิวาส ระหว่างสายงานที่ปฏิบัติพบว่า สายงานที่ปฏิบัติของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนราธิวาส มีบทบาทในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอับดุลรอหมะ สามะอาลี (2550) ที่ได้ทำการศึกษามหาวิทยาลัยครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในการพัฒนาชุมชนจังหวัดชายแดนใต้ตอนล่าง พบว่าครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีตำแหน่งต่างกันมีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ตอนล่าง แตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่าสายงานพยาบาล

วิชาชีพมีบทบาทในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมกว่าที่ปฏิบัติจริง และคาดหวังสูงกว่า และพบว่า  
 สายงานนักวิชาการสาธารณสุขมีบทบาทการปฏิบัติงานต่ำสุด ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เป็นเพราะ  
 พยาบาลวิชาชีพมีสวัสดิการมากกว่าสายงานอื่น ๆ เช่น ได้รับเงิน พตส. เงินวิชาชีพ ซึ่งต่างกับสายงาน  
 นักวิชาการสาธารณสุขที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีเหมือนกัน ทำให้ขาดขวัญกำลังใจที่จะ  
 ปฏิบัติงาน

5. ผลการวิจัยเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการป้องกัน  
 ควบคุมโรคชุกชุมกว่าพบว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดนครราชสีมาบทบาทที่  
 คาดหวังในการป้องกันควบคุมโรคชุกชุมกว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับ  
 การศึกษาของเล็ก พงศ์ปรีชาชาญ (2546) ที่ได้ศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของ  
 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ่อทอง ในการ  
 พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับการศึกษาของปกรอง รัตนชม  
 (2538) ที่ได้ศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน  
 ประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากด้วยสถานการณ์ความไม่สงบ การขาดขวัญ  
 และกำลังใจโดยเฉพาะค่าตอบแทน จำนวนบุคลากรในสถานีอนามัยมีจำนวนน้อย ทำให้เจ้าหน้าที่  
 สาธารณสุขมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงน้อยกว่าบทบาทที่คาดหวัง

### ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ในการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบทบาทในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข  
 ประจำสถานีอนามัย อันจะมีผลต่อการปฏิบัติงานในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อ พอสรุปได้ดังนี้

1. ควรเน้นในเรื่องบทบาทในด้านการควบคุมพาหะนำโรค เนื่องจากการควบคุมพาหะ  
 นำโรคเป็นกิจกรรมสำคัญในการควบคุมยุงพาหะนำโรค จึงควรมีการนิเทศ ติดตาม และลงสู่  
 สำนวนประเมินค่าดัชนีชี้วัดความชุกชุมของยุง

2. ควรมีการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัยอย่าง  
 ต่อเนื่อง เพื่อแนะนำ ตลอดจนชี้แนะในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันควบคุมโรค

3. ควรมีการจัดประกวดผลงานทางวิชาการเพื่อกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีขวัญ  
 และกำลังใจในการปฏิบัติงาน

### ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยสนับสนุนที่ผลต่อบทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีนามัยว่ามีปัจจัยสนับสนุนอะไรที่มีผลต่อบทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีนามัย
2. ศึกษาการรับรู้บทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีนามัย ว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขรับรู้ในบทบาทของตนเองเพียงใด
3. ศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีนามัยว่าประชาชนมีความคาดหวังในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างไร